

8. *Леви-Брюль Л.* Сверхъестественное в первобытном мышлении / Л. Леви-Брюль. – М.: Педагогика-Пресс, 1994. – 608 с.
9. *Леви-Строс К.* Первобытное мышление [Электронный ресурс] / К. Леви-Строс. – Режим доступа: http://royallib.com/read/levistros_klod/pervobitnoe_mishlenie.html#1347281
10. *Лосев А. Ф.* Философия. Мифология. Культура / А. Лосев. – М.: Политиздат, 1991. – 525 с.
11. *Овсяннико-Куликовский Д. Н.* Психология мысли и чувства. Художественное творчество. Основы ведаизма / Д. Н. Овсяннико-Куликовский. – СПб. : Изд. т-ва «Общественная польза», 1909. – 235 с.
12. *Ортега-и-Гасет Х.* Бунт мас [Электронный ресурс] / Х. Ортега-и-Гасет ; Переклад В. Бурггардта. – Режим доступа: http://www.ae-lib.org.ua/texts/ortega-y-gaset_masa_ua.htm
13. *Тайлор Э. Б.* Первобытная культура [Электронный ресурс] / Е. Тайлор. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/History/Tail/
14. *Фрезер Дж.* Золотая ветвь. Исследование магии и религии [Электронный ресурс] / Дж. Фрезер. – Режим доступа: <http://psylib.ukrweb.net/books/freze01/index.htm>
15. *Фрейдберг О.М.* Миф и литература древности / О. Фрейдберг. – М.: Наука, 1978. – 605 с.
16. *Элиаде М.* Аспекты мифа [Электронный ресурс] / М. Элиаде. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/el_asp/index.php

УДК 1(191)

Мілютенко А.В.
Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

АПОЛОГІЯ АВТОРА У СУЧАСНІЙ ФІЛОСОФСЬКІЙ ДУМЦІ: ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

Стаття висвітлює основні положення концепції «смерті автора» та її критики, прослідковуючи тенденцію повернення до автора у світлі останніх досліджень, звертаючи також увагу на правомірність десуб'єктивізації тексту та знання, яке він у собі містить. Тенденція «смерті автора» розвивалася у напрямку, протилежному літературній критиці, що досліджувала текст та автора у їх нерозривному тандемі, вдаючись до пошуку паралелей з біографії, специфікою особистості та дозволяла собі визначати ймовірні наміри творця тексту.

«Смерть автора» розглядається у контексті концептів «смерті Бога» та «смерті суб'єкта», що позначають десакралізацію постаті автора та, відповідно, десуб'єктивізацію самого тексту. Однак не дивлячись на очевидну паралель, «смерть автора» може бути поставлена під сумнів, оскільки автор є не лише інтелектуальним конструктом, але й кожним конкретним автором водночас. Однак, замість біографії, у якості важливого елементу розуміння тексту розглядається поняття авторської інтенції, що виходить за рамки простого задуму.

Ключові слова: *смерть автора, біографізм, смерть суб'єкта, інтерпретація, авторська інтенція*

Милютенко А.В. «Апология автора в современной философской мысли: историко-философский анализ». Статья освещает основные положения концепции «смерти автора» и ее критики, прослеживая тенденцию возвращения к автору в свете последних исследований, обращая также внимание на правомерность десубъективизации текста и знания, которое он в себе содержит. Тенденция «смерти автора» развивалась в направлении, противоположном литературной критике, исследовавшей текст и автора в их неразрывной тандеме, прибегая для этого к поиску параллелей в биографии, специфике личности и позволяя себе определять вероятные намерения создателя текста.

«Смерть автора» рассматривается в контексте концептов «смерти Бога» и «смерти субъекта», обозначающие десакрализации личности автора и, соответственно, десубъективизацию самого текста. Однако, несмотря на очевидную параллель, «смерть автора» может быть поставлена под сомнение, поскольку автор является не только интеллектуальным конструктом, но и каждым конкретным автором одновременно. В то же время, вместо биографии, в качестве важного элемента понимание текста рассматривается понятие авторской интенции, которое выходит за рамки простого замысла.

Ключевые слова: смерть автора, биографизм, смерть субъекта, интерпретация, авторская интенция

Miliutenko A. «Apology of author in modern philosophical thought: historical and philosophical analysis». The article covers the basic concept of the author's death and its critics, isolating tendency to return to the author in light of recent research also paying attention to the legality desubjectivization of the text and the knowledge that it contains in itself. The trend of "the death of the author" was evolved in the direction opposite to literary criticism that investigated the text and the author in their inseparable tandem going to find parallels with biographies, specific identity and allow itself to determine the likely intentions of the creator of the text.

"The death of the author" is considered in the context of the concept of "the death of God" and "the death of the subject", denoting desacralization personality of the author and thus desubjectivization of the text itself. However, despite the obvious parallels, "the death of the author" may be questioned, since the author is not only an intellectual construct, but at the same time each individual author. At the same time, the concept of author's intention, which goes beyond a simple plan, considered as an important element of understanding of the text instead biography

Keywords: death of the author, biographysm, the death of the subject, the interpretation, the author's intention

Вступ. В эпоху Постмодерну теза про «смерть автора» стала своєрідним маніфестом та символом повороту у філософській думці, втіливши ідею самодостатності та саморозвитку тексту у якості безперервного становлення та творення смислів. Проголосивши усунення фігури Автора з поля інтерпретації, філософська спільнота у

такий спосіб відмовилася від ідеї нав'язаної каузальності та смислового детермінізму, коли автор розглядається як безпосередня точка відліку розуміння та творення смислу тексту.

Аналіз публікацій та досліджень. Питання про «смерть автора» та його взаємозв'язок із текстом залишається досить неоднозначним. У філософській думці ХХ ст. автор став персоною нон-грата завдяки дослідженням таких філософів, як Ролан Барт [2], Мішель Фуко [14], [15] та Юлія Крістева [9]. Однак у 80-х роках цього ж століття поступово розвивається нова традиція, яка має на меті піддати сумнівам цей проект постструктуралістів та не визнає «смерть Автора» остаточною та безсумнівною. Серед них виокремлюються дослідження Шона Берка [19], Матіаса Фрайзе [13], Антуана Компаньона [8], Вольфа Шміда [17] та Ендрю Беннетта [18].

Найбільш повно ця тема висвітлена у працях Алли Большакової [3], Миколи Римаря та Владислава Скобелева [12], яких об'єднав пошук шляхів виходу із ситуації усунення автора, що змусило їх звертатися до теми ролі Автора та його взаємовідносин з текстом та призвело до полемізації цієї проблематики у контексті загальної «антиавторської» тенденції. Інші дослідники, такі, як Вадим Менжулін [11], здійснюють своєрідну апологію біографізму у підході до вивчення автора, стверджуючи, що намагання філософів відійти від поняття суб'єктивності провокує інтерес до їхньої власної суб'єктивності, що утворює парадокс. Дослідження Наталії Бонецької [4] та Нонни Шляхової [16] також розвиваються у тенденції повернення до автора й зосередження уваги на комунікативності його творчої природи.

Мета нашої статті зумовлена необхідністю комплексного історико-філософського аналізу основних тенденцій апології автора у сучасній філософській думці та правомірності десуб'єктивізації тексту та знання, яке він у собі містить.

Основна частина. Проголошення «смерті автора» було здійснено півстоліття тому, а питання про правомірність такого постулату залишається відкритим. Чи можемо ми з впевненістю стверджувати про нівеляцію особистості автора при прочитанні тексту? Чи несе він відповідальність за сенс та значення твору? Яке їх співвідношення? За традиційним уявленням, сенс твору формується у тотожності з інтенцією автора, тоді як згідно з новим, яке вже у свою чергу встигло набути рис традиційності, роль авторського наміру та задуму у визначенні сенсу твору нівелюється. Першої точки зору дотримувалися прихильники класичного літературознавства та позитивізму, друга ж стала витвором філософської думки французьких структуралістів та російських формалістів. Вдаватися до аналізу постаті автора у зіставленні з текстом стало загальноновизнаною «інтенціональною» помилкою. А. Компаньон цей конфлікт називає конфліктом між прихильниками літературної експлікації, тобто вияснення того, що хотів сказати автор, та прихильниками теорії інтерпретації, тобто дослідження сенсів твору безвідносно до автора та пошук сенсу тексту через самий текст [див.: 8, с. 56-57].

Наміри автора та його задум – це традиційний академічний критерій пошуку сенсу тексту. Спроби їх реконструкції довгий час складали ледь чи не першочергове завдання при тлумаченні тексту. Завдяки цьому досі залишається упередження про те, що сенс тексту тотожний тому, що хотів сказати його автор. Така точка зору, на перший погляд, усуває взагалі проблему інтерпретації текст: якщо нам відомо, що хотів сказати автор,

або ми можемо це дізнатися, доклавши деяких зусиль, то самі спроби інтерпретації тексту виявляються зайвими.

Однак наукова спільнота не могла вдовольнитися такою радикальною позицією, що призвело до продовження пошуків розв'язання проблеми відправної точки розуміння тексту, задаючи запитання: чи дійсно інтерпретація тексту абсолютно не потребує певних припущень про закладену у нього авторську інтенцію як інтенцію живої людини, а не просто умовного конструкту?

З проголошенням «смерті автора» пов'язана, перш за все, відома праця Р. Барта «Смерть автора», яка заперечує психологізм та біографізм у підходах до аналізу самого тексту, пояснення котрого традиційно шукають та знаходять у його творці. «Автор і понині панує в підручниках історії літератури, (...) й у свідомості самих літераторів, які намагаються поєднати свою особистість та творчість у формі інтимного щоденника. У середостінні того образу літератури, що існує в нашій культурі, безроздільно панує автор, його особистість, історія його життя, його смаки і пристрасті; (...) пояснення твору щоразу шукають у людині, котра створила його, як ніби в кінці-кінців крізь більш-менш прозору алегоричність вимислу нам щоразу «сповідується» голос однієї й тієї ж людини – автора» [2, 385].

Барт, таким чином, рухався у напрямку, протилежному літературній критиці, що досліджувала текст та автора у їх нерозривному тандемі, вдаючись до пошуку паралелей з біографії, специфікою особистості та дозволяла собі визначати ймовірні наміри творця тексту, які всім нам відомі під формулюванням «автор хотів сказати», «автор мав на увазі» тощо. На противагу цій тенденції, Барт виводить автора за межі інтерпретації та умовно розриває той канат, що пов'язує автора та текст протягом всього існування останнього. Відтепер автор не може займати позицію «всезнаючого бога», котрий владарює оповідальною лінією від початку до кінця та транслює свої знання читачеві через ліричні відступи, особливий тип подачі інформації, розкриття думок та внутрішніх переживань ледь чи не всіх персонажів.

Відкидаючи автора як принцип організації та пояснення тексту, Барт виводить на передній план мову, яка, на відміну від автора, є безособовою та безіменною. Так, Малларме, на якого посилається сам Барт, пише: «Зникає поет, що говорить, поступаючись місцем словам» [10, с. 337]. Натомість з'являється скриптор, термін, що ймовірно-очевидно походить від латинського *scriptor* – той, хто пише. Сам Барт говорить: «Автор – це лише той, хто пише, так само, як “я” – це лише той, хто говорить “я”» [2, с. 387]. Скриптор, на відміну від автора як особистості, є лише суб'єктом висловлювання у граматичному значенні, який не існує до самого мовного акту висловлювання, а народжується та зникає водночас із ним у постійному теперішньому, позбавлений інших часових вимірів. А відтак, текст не може містити чи відображати нічого, що існувало б до акту його утворення, адже він позбавлений точки відліку та конструкту, який би «виношував книгу, (...) мислив, страждав, жив для неї, (...) так само передував своєму твору, як батько синові» [2, с. 387]. Існування скриптора обмежене простором кожного конкретного тексту, він аж ніяк не є «суб'єктом, стосовно якого його книга була б предикатом» [2, с. 387].

Відтак, авторитет автора зруйновано, а він сам підлягає тотальній десакралізації. Книга та її творець випадають зі спільної осі, зорієнтованої між точками «до» та «після». Залишається лише час самого акту написання, кожен текст створюється не у минулому, а прямо «тут і зараз». Рука скриптора здійснює лише нарис знакового поля, позбавленого точки відліку, адже саме її існування вже поставлено під сумнів. Текст спрямовується на читача, тобто у перспективу нових прочитань та інтерпретацій, кожна з яких стає новою лінією творення тексту. Його тлумачення набуває варіативності та багатомірності. Відтак, фігура автора певною мірою заміщується фігурою читача, а основою творення тексту стає акт прочитання. Однак цей читач так само позбавлений особистісного начала, як і розвінчаний автор: це лише безособова функція, покликана звести воедино усі нариси, що утворюють полотно тексту.

Ми не можемо не помітити паралелі між «смертю автора» та створеними до цього концептами «смерті бога» та «смерті людини». «Смерть бога» вказує, перед усім, на сотеріологічно-орієнтований процес, що змінює пріоритет, переходячи від буття до мови [5, с. 393]. Відсутність божества як найвищого сенсу світу призводить до заперечення смислу як вихідної даності, перетворюючи його на те, що постійного перебуває у становленні; те, що створюється, а не знаходиться; формулюється, а не задається. Інтерпретація таким чином перемагає репрезентацію. Однак на відміну від померлого бога, автор тексту являє собою дещо більше, ніж інтелектуальний конструкт, що вміщає у собі визначені дискурсивні практики. Він – це поняття та кожний конкретний автор водночас, і на відміну від безособового бога, автор все-таки залишається особистістю, яка створює текст співвідносно із собою. Так, В. Менжулін наводить приклад спроби «десуб'єктивізації» марксизму, проведеної у праці Луї Альтюссера «За Маркса». Дослідник виявляє, що «десуб'єктивізація» філософії Маркса вимагає приділення великої уваги його суб'єктивності, адже для автентичнішого розуміння філософії марксизму, праці її основоположника ми маємо розглядати у відповідності до основних етапів його інтелектуальної біографії [див.: 11, с. 12].

І дійсно, вже у самого Альтюссера ми зустрічаємо рух проти догматичного підходу дослідження марксизму, прихильники котрого, позиціонуючи його монолітність та абсолютну цілісність, виступають проти специфікації творчості свого «гуру» за періодами її становлення. Переймаючись проблемою співвідношення творчості раннього та зрілого Маркса, вони поневолі утворюють дихотомію, коли «Капітал» та зрілий марксизм в цілому є лише або продовженням, або зрадою філософії молодого Маркса – третього не дано. Тобто, вони можуть або визнати, що молодий Маркс не є Марксом, або стверджувати, що молодий Маркс – уже Маркс.

Однак Альтюссер вимагає визнання того, що і філософи бувають молодими. Адже всі ми колись народжуємося, починаємо мислити та писати. І ранні роботи будь-якого мислителя є неминучими, як і будь-який початок, власне, та подекуди неможливими, тому що ми не обираємо свої витoki. Той же Маркс не здійснював жодного вибору, коли народжувався для думки та мислив у тому ідеологічному світі, який його сформував. Саме там він виріс, навчився рухатися та мислити, жити, і саме від нього він звільняється згодом. К'єркегор не обирав особливості свого виховання та світ, у якому розвивалися його взаємини з іншими, а тим не менше саме з цього виростає його філософія. Таких

прикладів можна наводити безліч, однак спільне в них одне – для того, щоб створити історію власних думок мислителя, необхідно прослідкувати їх рух саме в мить появи цього індивіда у інтелектуальному світі свого часу, щоб творити саме тоді і там. При цьому на рівні зустрічей та сутичок думок, які складають саме тло філософських текстів, складається враження відсутності самих авторів цих думок. «Відсутній також і конкретний індивід, що проявляє та стверджує себе через власні думки, відсутня й дійсна історія, яка формує відповідне поле дії», – стверджує Альтюссер [1, с. 95]. Як автор розчиняється у власних думках, викладених у тексті, щоб залишатися лише умовою їх впорядкованості, так і окрема історія розчиняється у своїх ідеологічних вимірах, залишаючись у ролі їх системи. Саме у цій грі зв'язків між впорядкованістю одиначної думки та системою тематичного поля відбувається становлення думки та втілення її у тексті. Відтак, проявом основного мистецтва історика філософії, на думку Альтюссера, є здатність спостерігати та прослідкувати дорослішання мислителів у прямому та переносному сенсах. Істина приховується в самих фактах, у вузловому конструюванні смислів, тем та об'єктів на таємному фоні її проблематики, яка, у свою чергу, перебуває у становленні на фоні динамічного світу, що підкорюється реальній історії [див.: 1, с. 103].

М. Фуко, навпаки, виступає проти людиномірності філософії та залучення біографізації. У своїй праці «Слова та речі» він стверджував про небезпеку так званої «антропологізації знання, називаючи поняття людини «хімерним винаходом» [14, с. 36], що стає перепорою на шляху до вивчення надіндивідуальних дискурсивних єдностей. Виводячи поняття «смерті людини», Фуко, перш за все, виступає проти уявлення про «творення людини людиною». Протягом своєї історії люди постійно змінювали власну суб'єктивність, формуючи себе за допомогою нескінченної серії різноманітних суб'єктивностей, які, у свою чергу, ніколи не зможуть утворити певну остаточну «сутність людини». Філософ відмовляється від будь-якої попередньо заданої теорії суб'єкта, цікавлячись його формуванням у тій чи іншій детермінованій формі. При цьому важливо, що суб'єкт у Фуко – не субстанція, а форма, позбавлена само тотожності. Він – це, за словами Дельоза, «ансамбль змінних висловлювання», функція, яка походить від нього [6, с. 80]. Певною мірою він – це позиція висловлювання, яке може включати у себе декілька позицій. При цьому, для розуміння такого суб'єкту важливо звернути увагу на те, що він постійно перебуває у стані опору.

Для Фуко «смерть суб'єкта» – це, передусім, смерть картезіанського суб'єкта, який є безпосереднім володарем власних думок і вчинків. Однак саме такому розумінню й опирається суб'єкт Фуко, постійно намагаючись вислизнути з догмату «чистого мислення» та заявляючи власну тілесність, ірраціональність й історичність [7, с. 45]. Тому суб'єкт – це вже не людина, а певний шаблон, під який мають бути підлаштовані конкретні особистості. Відтак, він постає не як «реальність», але як віртуальний конструкт, зливаючись зі смислами, які сам продукує.

У своїй праці «Слова та речі» Фуко намагається проаналізувати дискурсивні пласти, які б не були розділені звичною нам єдністю книги, твору та автору. Згодом, відповідаючи на критичні зауваження щодо бездумного та подекуди фривольного застосування власних імен таких дослідників, як Бюффон чи Маркс, Фуко зазначає, що проблема для нього полягала не в їх адекватному описанні чи реконструкції того, що

вони сказали чи прагнули сказати. Він намагався скоріше віднайти правила, загальні структури, за якими вони утворили певне число понять чи теоретичних ансамблів, котрі ми зустрічаємо у їх текстах. Розглядаючи різноманітних авторів, мислитель перш за все мав на меті не створення «генеалогічного дерева духовних індивідуальностей» чи «духовного дагеротипу вченого», а лише виявлення умов функціонування специфічних дискурсивних практик [15, с. 11].

Визнаючи фігуру автора як зовнішню у відношенні до тексту, Фуко відштовхується від запозиченої у Семюела Беккета теми: «Яка різниця, хто говорить, – промовив хтось, – яка різниця, хто говорить». У цій байдужості до особистості автора прослідковується один з фундаментальних етичних принципів сучасного письма. Сам Фуко визнає таку байдужість не особливістю стилю мовлення чи написання, але певним іманентним правилом, яке повсякчас знову й знову відновлюється, але якого ніколи повністю не дотримуються [15, с. 13].

Звертаючись до літератури, Фуко вбачає основну функцію автора у історико-ідеологічній конструкції, яка тією чи іншою мірою здійснює психологізацію поведінки з текстом. Безсумнівно, що смерть автора неминуче призводить до багатосенсовості самого тексту, надання провідної ролі читачеві й абсолютної свободи інтерпретацій та тлумачень тексту. Однак, не окресливши чітко співвідношення між інтенцією та інтерпретацією, читач ризикує певним чином стати «підставним автором». «Текст завжди має певного автора – не Сервантеса, так П'єра Менара», – стверджує А. Компаньон [8, с. 62].

Розглядаючи проблему автора, ми не можемо відволіктися від його суттєвої характеристики – наявності власного імені, що не просто є ще одним елементом дискурсу, але й забезпечує функцію класифікації, дозволяючи згрупувати ряд текстів або, навпаки, розмежувати їх, зіставляти їх з іншими. Таким чином відбувається приведення текстів до певного співвідношення. Підвести ряд текстів під одне ім'я означає не просто визначити їх спільну авторську приналежність, але й встановити між ними відношення гомогенності, окреслити їх автентичність. «Зрештою, – говорить Фуко, – ім'я автора функціонує, щоб охарактеризувати певний спосіб буття дискурсу: для дискурсу той факт, що він має автора, (...) означає, що цей дискурс – не буденна, байдужа мова, яка йде, плине та проходить, не мова, яка тут же вживається, але що тут йдеться про мову, яка має сприйматися певним чином та отримувати певний культурний статус» [15, с. 21]. Відтак, ім'я автора – це дещо більше, ніж власне ім'я, рух якого відбувається з середини певного дискурсу до зовнішнього реального індивіда. Воно прагне на межу текстів, розкриваючи їх спосіб буття.

Таким чином, ми вважаємо, що проблема співвідношення автора та тексту не може бути обмежена питанням біографії самого автора, її гіперболізованого значення та подальшого відкидання. Проголошення смерті автора приховує у собі іншу, більш гостро сформовану проблему, яка полягає у сенсі та значенні інтенції автора, яка є більш важливою за його особистість та віхи її формування. Ми можемо усунути автора з поля інтерпретації та розуміння тексту, відмовитися від біографізму у підході, проте все ще залишатися у полоні упередження, за яким авторська інтенція є передумовою будь-якої інтерпретації.

Інтенція стала наріжним каменем дослідження автора для А. Компаньона, який підкреслює хибність зведення питання про автора до пояснення тексту через його життя та факти біографії, оскільки це не вирішує саму проблему інтенції. «Для того, щоб теоретичний стан не став просто поверхням до дотеоретичного, необхідно вийти за рамки взаємовідображення нової критики та літературної історії, яким було позначено їх суперечку, що дозволяла редукувати автора до каузального принципу та “підставної особи”, які згодом й взагалі скасувалися. Якщо позбавимось від цього ілюзорного протистояння, нам вже не так легко буде відкинути автора у сферу аксесуарів», – говорить дослідник [8, с. 62]. Відтак, по той бік авторської інтенції дійсно є інтенція. Хоча, можливо, автор як фігура і є породженням ХХ століття, однак проблема його інтенції сягає корінням більш глибоко в історію. У твердженні про «смерть автора» поєднуються автор як певна позиція, автор біографічний, та автор в герменевтичному сенсі як критерій інтерпретації. У цьому випадку фукольдіанський автор-функція є яскравим прикладом такого спрощення.

Відомо, що досліджуючи поняття автора тексту, ми повсякчас ризикуємо вдатися до двох крайностей: або вдовольнитися пошуком того, що прагнув сказати сам автор, та його свідомих намірів, або ж вбачати в тексті лише те, що говорить він сам незалежно від авторських інтенцій. Перший підхід виводить автора у якості єдиного критерію правомірності тлумачення, другий же суперечить йому та заперечує саму наявність такого критерію. Компаньон прагне уникнути пастки такої альтернативи крайнього об'єктивізму та суб'єктивізму, детермінізму та релятивізму, проголошуючи існування такого критерію, яким і є інтенція, що не є тотожною свідомому наміру автора. Він здійснює переформулювання таких підходів наступним чином:

- 1) В тексті ми можемо шукати те, що він говорить стосовно свого початкового контексту (мовного, історичного, культурного, тощо);
- 2) В тексті ми можемо шукати те, що він говорить стосовно сучасного контексту читача [8, с. 94].

При цьому важливо уникати ототожнення поняття авторської інтенції з його задумом чи свідомо закладеним проектом. Створення тексту відрізняється від, скажімо, гри в шахи, яка передбачає прорахунок ходів наперед у всіх можливих комбінаціях. Його окремі моменти можуть включати в себе ефект непередбачуваності, несвідомості та ненавмисності, але тим не менш головна інтенція залишається чіткою та незмінною. Недарма Джон Серль порівнював письмо з ходом, елементи якої (такі як рух ніг, напруження м'язів тощо) є несвідомими, але не позбавленими інтенції – намір людини йти поєднує у собі усі елементи ходи, розміщуючи їх «між рядками».

Інший дослідник, Ш. Берк, також звертається до поняття авторської інтенції, яку він розуміє як свідоме втілення автором свого задуму. Інтенція, на його думку, є однією з тих рис автора, якої ми не можемо позбавитися у співвідношенні автора та тексту. Поруч з цією категорією він також ставить етичний та естетичний авторитет автора, роль біографічного та історичного вимірів авторства, його залежності від контекстуальних змін результатів творчості [див.: 19, с. 4-6].

Таким чином, в силу своєї неоднозначності проблема автора в історико-філософському дискурсі потребує переосмислення та реактуалізації. Тотальна

десуб'єктивізація визнається неможливою, оскільки у кожному тексті незримою тінню знаходиться автор-особистість. Враховуючи зростання наукового інтересу до цієї проблематики та численні спроби реконструкції, можемо стверджувати, що після своєї «смерті» фігура автора поступово здобула нове життя.

Література:

1. *Альтюссер Л.* За Маркса / Л. Альтюссер. – М. : Праксис, 2006. – 391 с.
2. *Барт Р.* Смерть автора // Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Р. Барт – М. Прогрес, 1989. – С. 384-391.
3. *Большакова А.* Автора теории / А. Большакова // Западное литературоведение XX века : Энциклопедия / [гл. ред. Е. Цурганова]. – М. : INTRADA, 2004. – С. 23-24.
4. *Бонецкая Н.* Проблемы методологии анализа образа автора / Н. Бонецкая // Методология анализа литературного произведения. – М. : Наука, 1988. – С. 60-85.
5. *Ваганян Г.* Смерть Бога / Г. Ваганян // Энциклопедія постмодернізму. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – С. 393-395.
6. *Делез Ж.* Фуко / Ж. Делез. – М. : Изд-во гуманитарной литературы, 1998 – 172 с.
7. *Дьяков В.* Мишель Фуко: о «смерти человека», о свободе и о «конце философии» / А. Дьяков // Вестник истории и философии КГУ. Серия «Философия». 2008. № 2 – С. 45-53.
8. *Компаньон А.* Автор / А. Компаньон // Компаньон А. Демон теории. Литература и здравый смысл – М. : Изд-во им. Сабашниковых, 2001. – С. 56-112.
9. *Кристева Ю.* Бахтин, слово, диалог и роман / Ю. Кристева // Французская семиотика: От структурализма к постструктурализму. – М. : Издательская группа «Прогресс», 2000. – С. 427-457.
10. *Малларме С.* Кризис стиха / С. Малларме // Малларме. Сочинения в стихах и прозе /– М. : Радуга, 1995. – С. 321-343.
11. *Менжулін В.* Структуралізм, «смерть автора» і біографізм / В. Менжулін // Магістеріум. Історико-філософські студії. – Вип. 39 – 2010. – С. 12-19.
12. *Рымарь Н.* Теория автора и проблема художественной деятельности / Н. Рымарь, В. Скобелев. – Воронеж : Логос-Траст, 1994. – 263 с.
13. *Фрайзе М.* После изгнания автора : Литературоведение в тупике? / М. Фрайзе // Автор и текст / [ред. В. Маркович, В. Шмид]. – С.Пб. : Изд-во С.-Петербургского ун-та, 1996. – С. 25-32.
14. *Фуко М.* Слова и вещи. Археология гуманитарных наук / М. Фуко. – М. : Прогресс, 1977 – 405 с.
15. *Фуко М.* Что такое автор? // Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности. Работы разных лет / М. Фуко – М. : Касталь, 1994. – С. 7-47.
16. *Шляхова Н.* Повернення автора: закономірність чи випадковість? / Н. Шляхова // Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. Серія: філологія. – № 3. – 2010. – С. 28-33.
17. *Шмид В.* Нарратология / В. Шмид. – М. : Языки славянской культуры, 2003. – 311 с.
18. *Bennett A.* The Author / A. Bennett. – N.Y. : Routledge, 2005. – 151 p.
19. *Burke S.* The Death and Return of the Author: Criticism and Subjectivity in Barthes, Foucault and Derrida / Sean Burke. [2nd Ed.] – Edinburgh : Edinburgh University Press, 1998. – 258 p.